

AED PLOOMIPUU (*Prunus domestica*) INTEGREERITUD TAIMEKAITSE

I ÜLDOSA

Integreeritud taimekaitse (ITK) on erinevate taimekaitse meetodite (bioloogilised, füüsikalised, mehaanilised) kombineerimine vähendamaks sünteetiliste pestitsiidide kasutamist. Keemilist tõrjet rakendatakse vaid juhul, kui esineb vastavat kahjustajat ja puuduvad alternatiivsed tõrjemeetodid. Taimede vastupanuvõime tagamiseks on oluline sobivate agrotehniliste võtete rakendamine. Vajalik on pidev taimekahjustajate seire läbiviimine. ITK laiaulatuslikumaks eesmärgiks on vähendada taimekaitsevahendite kasutamisest tulenevat ohtu inimese tervisele ning keskkonnale. Käesoleva suunise eesmärgiks on anda ülevaade ploomipuude kasvatamisel ITK võtetest, sealhulgas agrotehnikast, sortide valikust, taimekahjustajatest ja nende tõrjeabinõudest.

Agrotehnika

Käesolevas juhises on ploomipuu kasvunõudeid käsitletud üldiselt. Täpsemat infot taime bioloogiliste eripärade, erinevate sortide ja sobivate agrotehniliste võtete kohta leiab näiteks Artur ja Eevi Jaama koostatud raamatust "Ploomid" (1990, Tallinn, Valgus, 240 lk). Lisaks leiab erinevate kultuuride kasvatamise kohta infot Eesti Põllu- ja Maamajanduse Nõuandeteenistuse kodulehelt: <http://www.pikk.ee/valdkonnad/taimekasvatus/>.

Ploomipuude kasv ja saagikus sõltub oluliselt mullastikutingimustest ja väetamisest, mis tagab vajaliku tasakaalustatud toiteelementide sisalduse. Eestis on probleemiks talvekahjustused, mis mõjutavad ploomipuude kasvutugevust ja seeläbi ka vastuvõtlikkust kahjustajatele. Puude normaalse kasvu ja saagikuse tagamiseks haritakse maa enne istutamist sügavalt ja väetatakse. Aia rajamisel küntakse muld 40...50 cm sügavuselt. Nii seguneb huumuskihi all olev toitainevaesem kiht. Mulla omadusi parandab eelkultuuride kasvatamine. Eelkultuurideks sobivad rühvel- ja haljasväetiskultuurid. Viimased purustatakse pärast õitsemist randaaliga ja küntakse sügisel maasse. Rajamiseelisel väetamisel määratakse sõnniku ja mineraalväetise kogus vastavalt mullaanalüüsile. Orgaaniline väetis ja PK-väetis antakse künni alla.

Ploomipuude vahekaugus istandikus oleneb mitmest teguritest. Soovitav on selline paigutus, mis võimaldab mehhaniseeritud niitmist. Selleks sobiv reavahe on enamasti 5 m. Levinum on viljapuude riskülikasetus – siis on reavad laiema kui puude vahed reas ja nii mahub pinnaühikule rohkem puid. Puude vahe reas oleneb sordi kasvutugevusest ja võra kujust ning on väiksem kui reavahe, seega 2...4 m. Sobiv istutuskeem on seega 5...6 x 2...4 m. Istutusmaterjal on soovitatav varuda Eesti Aiandusliidu poolt tunnustatud puukoolist, kus on kontrollitud istikute tervislikku seisundit ja sordiehtsust.

Orgaaniliste väetiste, fosfor- ja kaaliumväetiste puhul arvestatakse järelmõjuga 2...3 aasta vältel, kusjuures mõju on kestvam raskema lõimisega muldadel. Ploomipuudele sobib mõõduka niiskusega, toiteelementide poolest hästi varustatud liivsavi või saviliivmullad, mis on nõrgalt happelised või neutraalsed - pH 6,5–7,5. Väetisvajaduse hindamisel on aluseks mullast määratud huumuse (mille alusel hinnatakse lämmastiku vajadust), kaaliumi, fosfori, kaltsiumi ja magneesiumi sisaldus. Vajalikud analüüsid ja toiteelementide vajaduse hinnang tellitakse Põllumajandusuuringute Keskusest. Kandeealises istandikus arvestatakse väetisvajaduse hindamisel lisaks mullaanalüüsile ka võrsete pikkusega. Kui võrsete pikkus

jääb alla 20...30 cm, siis on tegemist vaibuva kasvuga. Üle 50 cm kasvude korral on tegemist liiga tugeva kasvuga kas lämmastikuga üle väetamise või liiga tugeva võra lõikamise tõttu. Võra lõikamine toimub igal aastal ja võrahooldusel on oluline sanitaarlõikus, kuid ka madaldus- ja harvenduslõikus, mis mõjutab oluliselt puude kasvutugevust ja kahjustajate leviku tingimusi. Jämedamate okste puhul kaetakse haavad haavapeitsiga või aiavahaga. Reavahedes toimub rohukamara niitmine. Kõrge rohi suurendab mullast aurumist ja seetõttu on soovitatav niita tihedamalt kui ainult enne saagikoristust. Puude võrade alune maa-ala hoitakse puhas kas herbitsiidide või harimisega. Umbrohtude eemaldamine võra alt on oluline kahjustajate leviku piiramisel.

Sordid

Ploomipuude kasvatamisel on sordivalikul oluline arvestada sordi viljastumisega. Mitmed ploomisordid vajavad saagi moodustumiseks teise sordi tolmu, mida arvestatakse istandiku planeerimisel. Edukaks viljastumiseks on vajalik erinevate sordipuude üheaegne õitsemine. Vähem vastuvõtlikud haigustele ja kahjuritele ning talvekindlamad sordid: 'Ave', 'Victoria', 'Suhkruploom', 'Renklod Haritonovoi', 'Liivi kollane munaploom', 'Tartu punane', 'Märjamaa' ja 'Stanley'.

II INTEGREERITUD UMBROHUTÕRJE

Juhises ei ole nimetatud konkreetseid herbitsiide, keemiliseks tõrjeks sobivate taimekaitsevahendite valikuga saab tutvuda Põllumajandusameti TKV registris.

Enne istandiku rajamist puhastatakse maa umbrohtudest harimise ja eelviljade kasvatamisega. Keemilise tõrje puhul valitakse sobiv preparaat vastavalt esinevatele umbrohtude bioloogilisele eripärale (ühe- või kaheiduleheline, ühe- või mitmeaastane). Umbrohtõrje eesmärgil on vajalik istandiku ümbrus niita enne taimede õitsemist, vältimaks umbrohuseemnete levikut. Istutusjärgsel on umbrohtõrje oluline, sest umbrohud on konkurendiks toiteelementide omastamisel, kuid mõjutavad puude elujõudu ka kandvas istandikus. Kandealises istandikus on keskkonnasõbralikum hoida reavahe rohukamaras, mida niidetakse. Võraalusel pinnal kasutatakse herbitsiide või harimist.

III TAIMEHAIGUSTE INTEGREERITUD TÕRJE

Alljärgnevalt on taimehaigused toodud tähestikulises järjekorras, mitte arvestades nende esinemissagedust ja majandusliku kahju ulatust. Juhul kui keemiline tõrje võib osutada vajalikuks, on juhises nimetatud kõik sobivad pritsimisajad pestitsiidide kasutamiseks, lähtudes haigustekitaja bioloogilistest eripäradest ning taime fenoloogilisest arengufaasist. Konkreetne pritsimisaeg ja pritsimiskordade arv määratakse lähtuvalt haiguse lööbimisest reaalses oludes ning kasutatava preparaadi eripäradest. Juhises ei ole nimetatud konkreetseid preparaate, keemiliseks tõrjeks sobivate taimekaitsevahendite valikuga saab tutvuda Põllumajandusameti TKV registris.

Hõbelehisus (*Chondrostereum purpureum*) nakatab ploomi- ja õunapuid, vähem kirsi- ja pirnipuid, harva marjapõõsaid. Hõbelehisusse nakatuvad eelkõige ebasoodsatest keskkonnatingimustest nagu külmakahjustused, mehhaanilised vigastused jne. nõrgestatud viljapuud. Seeneniidistik areneb tüvede ja okste puiduosa juhtsoontes ja toksilisi aineid eritumise tõttu omandavad lehed hõbedase läike, mis võib algul esineda puu mõnel üksikul osal, hiljem kogu puul. Hiljem tekivad lehtedele nekrootilised laigud või kogu lehestik

pruunistub. Haigestunud puud ei kannu vilja või kui kannavad, siis on viljad väikesed ja ebakvaliteetsed ning varisevad enneaegu. Mõne aastaga puu hävib.

Tõrjeabinõud

Istutusmaterjalina kasutatakse terveid istikuid ja hiljem välditakse talvekahjustusi (külmalaiigid, külmalõhed jne) vastavate kaitseabinõude tarvituselevõtmisega (võrakuju, tüvekaitseid jne). Üksikud hõbestunud lehtedega oksad lõigatakse ära ja põletatakse, lõikehaavad kaetakse haavapeitsiga. Kahjustatud puud on soovitatav kasta ja väetada teistest tugevamini.

Kirsipuu-lehevarisemistõbi (*Blumeriella jaapii* (Lib.) Arx) kahjustab kirsi- ja ploomipuid. Lehtedele tekivad väikesed 0,5–2 mm läbimõõduga ebakorrapärased punakaspruunid laiud, mis hiljem omavahel liituvad. Laikude kohal lehe alumisel küljele tekib valkjas kirme (eoskuhilad). Nakatunud lehed kolletuvad ja varisevad juba juulis, mistõttu viljad jäävad väikeseks ja väheneb ka järgmise aasta saak. Noored võrsed ei puitu ja muutuvad talveõrnaks. Viljadele tekivad sissevajunud pruunikad laiud, ploomid pehmenevad, pruunistuvad ja muutuvad vesiseks. Haigustekitaja seen levib tuule ja vihmapiiskade abil. Nakatumist soodustavad noorte lehtede mehhaaniline vigastamine, niiske jahe kevad ja puudulik agrotehnika.

Tõrjeabinõud

Sügisel paar nädalat enne lehtede täielikku varisemist pritsitakse puud pilves ilmaga karbamiidiga (400 g / 10 l vett). Kevadel õienuppude faasis pritsitakse fungitsiidiga. Pritsimist korratakse pärast õitsemist.

Luuviljaliste-lehepõletik (*Stigmia carpophila*) kahjustab pungi, lehti, võrseid ja vilju. Lehtedele tekivad helepruunid, 2–3 mm läbimõõduga ümmargused laiud, mida ümbritseb punakaspruun kitsas teravapiirdeline ääris. 1–2 nädala pärast langeb selliste lehtede kude välja ja lehed muutuvad auklikuks. Tugeva kahjustuse korral kuivab ka kahjustamata lehekude ja lehed võivad variseda. Võrsetele tekivad punakad laiud, mis suurenevad pikisuunas ja tekkinud haavadele ilmuvad läbipaistvad kollased kummitilgad. Viljadele moodustuvad punakad laiud, mille all viljaliha pruunistub ja viljadele ilmuvad kummitilgad. Haiguse levikut soodustab pärast õitsemist esinev pidevalt niiske ja soe (20–25 °C) ilm. Kuival suvel haiguse intensiivsus väheneb.

Tõrjeabinõud

Nakatunud võrsed lõigatakse okskääridega välja. Vältitakse kummivoolust põhjustavaid vigastusi. Sügisel võib pritsida karbamiidiga (0,5–0,8 kg / 10 l vett, pärast lehtede langemist) või varakevadel enne pungade puhkemist, enne õitsemist ja niiskel suvel kohe pärast õitsemist.

Luuviljaliste mädanik (*Monilinia laxa*) on seenhaigus, mis lööbib kevadel õitsemise ajal. Õied kuivavad ja muutuvad pruuniks, enamasti ainult osadel okstel, kuid harvem kogu puul. Kahjustatud õied võivad puudel püsida kuni sügiseni. Õitelt levib haigus edasi võrsetele ja okstele, mis koos lehtedega kuivavad. Puu näeb välja punakaspruun ja kõrbenud. Jämedamad oksad ei kuiva, nende koorde tekivad lõhed, mis eritavad kummivoolust. Viljadele tekivad pruunid täpid, seejärel viljad mumifitseeruvad ja jäävad puu külge rippuma. Puu võib aastaga hukkuda. Luuviljaliste mädaniku lööbimist ja arengut soodustavad niisked jahedad ilmad, mis pikendavad õitsemisperioodi. Haigus kaasneb tihti lehetäide massilise esinemisega.

Tõrjeabinõud

Puude tasakaalustatud väetamine ja võra harvendamine. Enne pungade puhkemist lõigatakse okskääridega ära haigestunud oksad koos umbes 5 cm terve oksaosaga. Haigestunud okste väljalõikamist korratakse kuu aega pärast puude õitsemist.

Ploomipuu-jahukaste (*Podospaera clandestina* (Wallr.) Lév.). Võrsetele, lehtedele ja õitele tekib valge jahutaoline kirme. Õied näruvad ja varisevad. Viljadele tekib pruun võrgutaoline muster. Haigestunud taimeosad muutuvad nõrgaks, murduvad ja kuivavad, saak väheneb. Haigus levib nii sooja kui jahedama ilma korral.

Tõrjeabinõud

Valitakse haiguskindlad sordid. Esimeste haigustunnuste ilmumisel lõigatakse kahjustatud võrsed välja. Fungitsiidiga pritsimist alustatakse pungade varasest faasist alates.

Ploomi kott-tõbi (*Taphrina pruni* Tul.), mille seened nakatavad kevadel õisi, mistõttu arenevad moonduvad ja pikaksveninud luuseemnetad viljad. Viljaliha on kõva ja puitunud. Algul on viljad rohelised, hiljem muutuvad pruunikashalliks ja kortsuliseks, kuivavad ning varisevad. Haigus esineb sagedamini sademeterikastel aastatel.

Tõrjeabinõud

Kahjustatud viljad korjatakse ära ja hävitatakse (võib mulda kaevata).

Ploomipuu-leherooste (*Tranzchelia pruni-spinosae* (Pers.) Diet) haigustunnused avalduvad lehtedel suve lõpul. Lehtede alumisele, harva ka pealmisele küljele tekivad esialgu pruunid, hiljem tumepruuniks muutuvad tolmavad roostepadjakesed. Soodsates tingimustes nakatuvad kõik lehed, need pruunistuvad ja varisevad. Vaheperemeestaimeks on kollane ülane. Haigestumist soodustab jahe vihmane suvi. Nooremad ploomi- ja kreegiistikud on haigusele vastuvõtlikumad.

Tõrjeabinõud

Haiguse hoiab eemal ploomipuu põhihaiguste keemiline tõrje.

Ploomipuu-paellaiksus nakatab kõiki ploomipuu perekonna (*Prunus*) liike ning samuti mitmeid teisi taimeliike. Paellaiksuse korral tekib lehtedele klorootiline laineline muster, nn. tammelehemuster. Lehe keskel on tammelehekujuline tumedam osa, lehe ääred on heledamad kollakasrohelist, klorootilised. Võib esineda ka leherooduseäärset kloroosi või tekivad lehtedele klorootilised laigud. Suvel võivad haigussümptomid kõrge õhutemperatuuri korral maskeeruda. Haigus levib viljapuude vegetatiivsel paljundamisel ja lehetäide vahendusel.

Tõrjeabinõud:

Istanduses tehakse lehetäide tõrjet. Haigestunud puud hävitatakse (põletatakse). Paljundusmaterjaliks kasutatakse tervetelt puudelt võetud oksid.

Ploomi-šarkahaigus ehk ploomirõuged. Iseloomulikuks tunnuseks on kuni 15 mm laiused heledad rõngasjad laigud lehtedel. Viljadele moodustub heledatest rõngakujulistest moodustistest koosnev muster (rõugearmid). Kahjustuskohal viljaliha pruunistub ja täitub kummivoolusega. Viljad varisevad tarvitamiskõlbmatutena enneaegselt. Haigestunud ploomipuud jäävad kiratsema ja hukuvad mõne aastaga. Haigus levib viljapuude vegetatiivsel paljundamisel ja lehetäide vahendusel.

Tõrjeabinõud

Istanduses tehakse lehetäide tõrjet. Haigestunud puud hävitatakse (põletatakse). Paljundusmaterjaliks kasutatakse tervetelt puudelt võetud oksid.

Puuviljamädanik (*Monilinia fructigena* Honey) on seenhaigus, mis kahjustab nii õuna-, pirni- kui ka ploomipuid. Viljadele tekivad pehmed pruunid laigud, viljaliha muutub pehmeks, kaotab maitse ja aroomi. Kahjustunud pinnal arenevad sageli kontsentrilistes ringides kollakaspruunid eospadjandid. Haiguse arenguks ebasoodsates tingimustes

eospadjandeid ei teki, vili muutub mustaks. Haigustekitaja talvitub haigestunud viljadel, mis jäävad mumifitseerunult puudele.

Tõrjeabinõud

Haiguskindlate sortide kasvatamine. Puudel olevad mumifitseerunud viljad korjatakse ära ja hävitatakse (võib maha matta).

Viljapuu-mustvähk (mustmädanik) (*Botryosphaeria obtusa* (Schwein.) Shoemaker) Nakatunud tüvede ja okste koor sureb. Koorele moodustub õlisena tunduv punakaspruun laik, mis järk-järgult suureneb ja muutub pruunikaslillaks. Hiljem paistab koor kahjustuskohal söestununa, terve ja kahjustatud kooreosa piiridele tekib lõhe, seejärel praguneb kogu koor laigul risti- ja pikisuunas ning langeb kahjustuskohal maha, nähtavale ilmub puiduosa. Kahjustuskohal on sageli arvukalt seene viljakehi (pükniide) ja koorel paistab olevat “kananahk”. Mustvähi laik võib ümbritseda oksa aastaga, tüve 2–3 aastaga, misjärel puu sureb. Lehtedel avaldub haigus väikeste 4–6 mm läbimõõduga äärtelt punakaspruunide, keskelt hallide korrapäraste laikudena, mis hiljem suurenevad ja liituvad. Laigud ilmuvad lehtedele massiliselt 2–3 nädalat pärast õitsemist. Viljale ilmub väike tumepruun koorealune laik, mis aeglaselt suureneb. Seejärel ilmuvad laigule mustjad täpikesed, mis asetsevad korrapäraselt ringis. Kui vili üleni pruunistub, hakkab ta mustaks värvuma ja kortsuma, meenutades väliselt puuviljamädanikust tabatud mumifitseeritud vilja. Viljapuu nakatub ja haigus levib edasi suure õhuniiskuse, sademete ning kõrge õhutemperatuuri korral. Mustvähi arenemiseks optimaalne temperatuur on + 25-27 °C.

Tõrjeabinõud

Välditakse tüve ja okste vigastusi, tekkinud haavad kaetakse haavapeitsiga. Mustvähi profülaktikas on oluline valgendada viljapuude tüvesid ja võraokste harunemiskohti sügisel või kevadtalvel 15–20%-lise lubjapiimaga. Mustvähi laik tüve koorel lõigatakse varakevadel koos 1–2 cm terve kooreosaga välja ja eraldatud koor põletatakse. Paljastunud puit desinfitseeritakse kas 5%-lise raud- või 3%-lise vasksulfaadilahusega ning kaetakse Forkerti seguga (veiserooja ja savi segu vahekorras 1:1).

Viljapuu-tsütosporioos (*Cytospora leucostoma* Pers.) kahjustab nii seemne- kui ka luuviljalisi viljapuid. Haiguse algstaadiumis meenutab kahjustuspilt viljapuu-mustvähki – koorele tekib mitmesuguse kuju ja suurusega punakaspruun laik, mis on nõrgalt sisse vajunud. Veidi hiljem eraldub kahjustatud kooreosa tervest koorelõhega. Lõpuks kahjustuskohal koor kuivab ja eraldub puidust. Tsütosporioosi korral ei eelne sellele koore “söestumist”, nagu see on iseloomulik mustvähile. Tsütosporioosi tekitavate seente patogeensed omadused avalduvad nõrgalt, mistõttu nakkus saab toimuda ainult mehhaaniliselt vigastatud kohtade, sageli koorel olevate külmalaikude kaudu. Seetõttu on haigus eriti sage külmadele ja ebahühtlase õhutemperatuuriga talvedele järgnevatel perioodidel ja aedades, kuis ei rakendata abinõusid ilmastikukahjustustega vältimiseks (tüvede valgendamine, tüvehaavade ravi jne).

Tõrjeabinõud

Välditakse tüve ja okste vigastusi, tekkinud haavad kaetakse haavapeitsiga. Tsütosporioosi profülaktikas on oluline valgendada viljapuude tüvesid ja võraokste harunemiskohti sügisel või kevadtalvel 15–20%-lise lubjapiimaga. Tsütosporioosi laik tüve koorel lõigatakse varakevadel koos 1–2 cm terve kooreosaga välja ja eraldatud koor põletatakse. Paljastunud puit desinfitseeritakse kas 5%-lise raud- või 3%-lise vasksulfaadilahusega ning kaetakse Forkerti seguga (veiserooja ja savi segu vahekorras 1:1).

IV TAIMEKAHJURITE INTEGREERITUD TÕRJE

Alljärgnevalt on kahjurid toodud tähestikulises järjekorras, mitte arvestades nende esinemissagedust ja majandusliku kahju ulatust.

Juhul kui keemiline tõrje võib osutada vajalikuks, on juhises nimetatud kõik sobivad pritsimisajad pestitsiidide kasutamiseks, lähtudes kahjuri bioloogilistest eripäradest ning taime fenoloogilisest arengufaasist. Konkreetne pritsimisaeg ja pritsimiskordade arv määratakse lähtuvalt kasutatava preparaadi eripäradest. Juhises ei ole nimetatud konkreetseid preparaate, keemiliseks tõrjeks sobivate taimekaitsevahendite valikuga saab tutvuda Põllumajandusameti TKV registris.

Ploomipuu-lehetäi (*Hyalopterus pruni* Goeff.; *H. arundinis* F.) kahjustab eriti suuremate lehtedega nooremaid ploomipuid. Ploomipuu-lehetäi on kuni 2,5 mm pikk, kahvatu, piklikovaalne, sinakasroheline, keha on kaetud hallika vahaja kirmega. Lehetäide koloonia kasvab suve esimesel poolel kiiresti ning peagi katavad nad paksu kihina noori võrseid ja lehti. Nii vastsed kui valmikud imevad taimemahla. Tugevama kahjustuse korral puude lehed keerduvad, võrsete kasv pidurdub, lehed varisevad ja viljad kärбуvad. Põhiline kahjustus on lehetäide poolt eritataval mesinestel arenev nõgiseen, mis takistab lehtede normaalset fotosünteesi. Sügisel ilmub suguline põlvkond ja emasisendid tulevad tagasi ploomipuudele ja kreekidele, kuhu munevad talvituvad munad. Lehetäide paljunemist soodustavad soojad ja kuivad ilmad.

Tõrjeabinõud

Lämmastikuga üleväetamine suurendab kasvatugevust ja sellega soodustab lehetäide arengut. Seetõttu on vajalik väetamine vastavalt mullaanalüüsile ja taimede kasvatugevusele.

Ploomimähkur (*Grapholita (Aspila, Cydia, Laspeyresia) funebrana* Treitschke). Valmik on tumepruunide eestiibade ja metalselt läikivate tumehallide tagatiibadega liblikas. Tiibade välimises servas asub hele rant ja tiibade siruulatus on kuni 15 mm. Täiskasvanud röövik on kuni 12 mm pikkune, roosakaspunane, pruuni peaga. Emasliblikad munevad nii noortele viljadele kui ka lehtedele. Üks liblikas võib muneda kuni 60 muna. Koorunud röövik tungib vilja, vilja pinnale sisenemise kohale tekib kummitilgake. Vilja pinnal on märgata tumedamaks värvunud sissevajunud lohukesi. Kahjustatud viljade kasv seiskub, nad värvuvad lillaks ja varisevad enneaegselt. Üks röövik kahjustab mitut vilja.

Tõrjeabinõud

Alates juulikuust paigaldakse tüvedele püünisvööd talvituma minevate röövikute kinni püüdmiseks ja hävitamiseks. Juunis-juulis kasutakse feromoonpüüniseid.

Must ploomivaablane (*Hoplocampa minuta* Christ.) **Kollane ploomivaablane** (*Hoplocampa flava* F.). Eestis esineb kaks ploomivaablase liiki: must ploomivaablane ja enam levinud kollane ploomivaablane. Kollase ploomivaablase valmik on kollakaspruun, isavaablasel kuklakilp must, jalad kollased, eestiibadel asub ebaselge äärisega lai tumedam põikvööt. Emasvaablane on kuni 6 mm pikkune. Musta ploomivaablase valmik on tumeda keha ja peaga ning kollaste jalgade ja tundlatega. Ebaröövik on kuni 10 mm pikkune, kollakaspruuni värvusega. Ploomivaablane muneb munad ühekaupa tupplehtede sammaskoesse. Munast koorunud ebaröövik siseneb õide, kus hävitab sigimiku, seejärel rändab noortesse viljadesse, kus närib käigu seemneni ja sööb ära alles pehme viljakivi, edasi toitub viljalihast. Vili, milles ebaröövik toitub on lutikalõhnaline. Viljad värvuvad enneaegselt siniseks ja varisevad.

Tõrjeabinõud

Ploomipuid pritsida 5–6 päeva enne õitsemise algust insektitsiidiga.

Ploomikärsakas ehk hundkärsakas (*Rhynchites cuperus* L.) on ploomi- ja kirsipuu ning pihlaka ja toominga kahjur. Valmik on vaskpunase läike ja roheka varjundiga 3,5–5,5 mm pikkune pika kärsaga mardikas. Vastne on valge C-kujuliselt kõverdunud, jalutu, pea pruun, pikkus kuni 5 mm. Pärast öitsemist närib emane viljavarre osaliselt läbi ning teeb viljavarre lähedale vilja 2–3 mm sügavuse augu, kuhu muneb ühe muna. Munast koorunud röövik tungib toitudes vilja sisemusse. Viljaalgmed varisevad. Täiskasvanud tõuk lahkub viljast, laskub mullapinnale ning nukkub mullas. Suve lõpupoole ilmub noormardikas, kus toitub enne talvituma minekut ploomilehtedest. Lehtede langemise ajal poeb lehekõdusse või mulda talvituma.

Tõrjeabinõud

Eestis pole kahjustused probleemiks olnud ja spetsiaalne tõrje pole vajalik.

Ploomipuu-pahklest (*Eriophyes similis* Nal.) kahjustab ploompuid sageli vanades hooldamata aedades. Lest on silmale nähtamatu ämblikulaadne. Valmik on kuni 0,2 mm pikkune, valkja käävja kehaga ja kahe paari jalgadega. Vastne sarnaneb valmikuga, kuid on väiksem. Nii vastsed kui valmikud imevad lehtedest taimemahla. Pahklesta elutegevuse tagajärjel tekivad kahjustuse algstaadiumis lehe pealispinnale väikesed helerohelised pahad. Hiljem moodustuvad lehe alumisele poolele punakad kotjad paunad, pealispinnale tekivad endiste roheliste pahkade asemel avad. Lehe servad keerduvad ja leht deformeerub. Ploomipuu-pahklest on väheleviv, kahjustus kordub aastate kaupa samadel puudel.

Tõrjeabinõud

Istandiku hooldus vastavalt agrotehnika osas toodule.

Viljapuu-võrgendilest (*Panonychus (Metatetranychus) ulmi* Koch) Emased valmikud on kuni 0,45 mm pikkused nelja jalapaariga sidrunkollased kuni tumepunased ovaalse kehaga ämblikulaadsed. Isased on heledamad ja väiksemad, pikemate jalgadega. Vastne sarnaneb valmikuga, kuid on väiksem, kollakasroheline kuni oranžpunane, kolme jalapaariga. Talvituvad munad on punased, rohke esinemise korral on oks punase tooniga. Kahjustuse esmaseks tunnuseks on lehepinna nõrk värvimuutus, hiljem kaotavad lehed roheline läike ja muutuvad kahvatuks. Lehe alumine külg muutub hiljem pruuniks ja kuivab. Lestakahjustuse tagajärjel puu üldine seisund nõrgeneb, pidurdub ka juurekava areng, kahjustuvad järgmise aasta õiepungad, mis põhjustab nii saagi kvaliteedi kui ka kvantiteedi languse. Kahjurit esineb rohkem puukoolides ja vanemates viljapuu-aedades. Kahjustus sõltub ilmastikutingimustest, jahedal ja vihmasel kevadel on areng pidurdunud.

Tõrjeabinõud

Kasutada insektitsiide, kuid ühe preparaadi kasutamisel võib tekkida resistentsus. Seetõttu on vajalik kasutada järjest erinevaid.

KASUTATUD KIRJANDUS

Annuk, T., Sooväli, P. 2014. Koduaia taimetohter 2. Kuidas kaitsta viljapuid ja marjapõõsaid. AS Ajakirjade Kirjastus, 144 lk.

Jaama, A., Jaama, E. 1990. Ploomid. Tallinn, Valgus, 240 lk.

Jaama, A., Kikas, L., Kuusksalu, R., Tava, V., Villemsoo, A. 1973. Taimekaitse käsiraamat. Tallinn, Valgus, 381 lk.

Kask, K. 2010. Puuviljandus Eestis. Sordid ja aretajad. Tartu: BalticPrint

Kahu, K. 2012. Mahepõllumajanduslik marja- ja puuviljakasvatuse.

Kivistik, J., Kask, K., Jänes, H., Libek, A., Piir, R., Univer, T. 2010. Puuviljad ja marjad Eestis 2010 : pomoloogia. Tallinn: TEA Kirjastus

Kõverjalg, E. (koost.). 1982. Taimekaitse. Tallinn, Valgus, 280 lk.

Metspalu, L. 2015. Avaldamata käsikiri.

Pärtel, E. Viljapuude ja marjakultuuride kahjustajad. Tallinn, Valgus, 328 lk.

Soovitussortiment. <http://www.aiandusliit.ee/puuvilja-ja-marjakultuuride-soovitussortiment>